

CAHİT ARF'IN HAYATI

Gülşah AÇIL*

Cahit Arf, 1910 yılında Selanik'te doğmuştur. O zamanlar, Balkanlar'ın çok karışık olduğu, Osmanlı'nın Anadolu'ya doğru geri çekildiği zamanlardır. Cahit Arf'ın ailesi de Balkan Harbi'nden sonra İstanbul'a gelmişlerdir. Cahit Arf, dört yaşında Beşiktaş Sultanisi'ne başlamıştır. Okulda dersleri iyidir. Özellikle gramerde çok başarılıdır. Milli mücadele başlayınca ailesi Ankara'ya taşınır. Daha sonra İstanbul'a, oradan da İzmir'e taşınırlar. İzmir Sultanisi'nde bir matematik öğretmeni Cahit Arf'a Öklit Geometrisi'nden Pisagor Teoremi'ne kadar bütün teoremlerini ispat ettirir. Hoca teoremi söyler, Cahit Arf ispat eder. Bu hoca, Cahit Arf'ta matematiğe karşı ilgi ve sevgiyi başlatmıştır.

1926 yılında Cahit Arf'ın babası bir yolunu bulup, oğlunu lise eğitimi için Paris'e gönderir. Paris'te, St. Louis Lisesi'ne kayıt olur. Üç yıllık eğitimini iki yılda başarı ile bitirir ve Türkiye'ye döner. Türkiye'ye döner dönmez, Milli Eğitim Bakanlığının açtığı Avrupa sınavlarına katılır ve kazanır. Hem Ecole Normale'e hem de Politeknik'e girebilecektir. Politeknik'e girerse mühendis olacak ve çok para kazanacaktır, Ecole Normale'e giderse öğretmen olacaktır. O Ecole Normale'i seçer. Ecole Normale'i 1932 de başarı ile bitirip Türkiye'ye döneceği sırada Milli eğitim Bakanlığından gelen bir yazıyla doktorasını yapması istenir. Fakat o, bunu kabul etmez ve İstanbul'a dönerek Galatasaray Lisesinde öğretmenlik yapmaya başlar. Daha sonra Cahit Arf'a, İstanbul Üniversitesinde doçentlik adaylığı teklif edilir. Cahit Arf'ın içine başarılı olacağı hissi uyanır ve doçent adayı olarak, İstanbul Üniversitesi matematik kürsüsüne geçer.¹

1937 yılında doktorasını yapmak üzere, Göttingen Üniversitesi matematik bölümünde Helmut Hasse'nin doktora öğrencisi olmuş ve bu üniversite'de yaptığı doktora çalışması onun, dünya çapında tanınmasına yol açmıştır. Cahit Arf, matematik dehalarının bile çok zor dediği bir konu üzerinde tek başına çalışmış ve konusu "Non-Commutative Class Field" olan doktorasını tamamlamıştır. Bu çalışmaların sonuçlarından bazıları, dünya matematik literatürüne Hasse-Arf teoremi olarak geçmiştir.² Doktora tezini 1938 yılında bitiren Cahit Arf, bir yıl daha Göttingen'de çalışmalarını sürdürmüş ve bu dönemde de dünya literatürüne "Arf İnvaryantı" adıyla geçen, matematikte büyük önem taşıyan bir çalışmaya imza atmıştır.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Birinci Sınıf Öğrencisi.

¹ <http://www.acikders.org.tr/mod/resource/view.php?id=103&redirect=1>, 15.04.2013.

² http://www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/ozgecmis/CahitArf.pdf.

1938'in sonunda Türkiye'ye üniversitesine dönen Arf, 1941'de Profesör, 1955'te Ordinaryüs Profesör oldu.1962 yılında İstanbul Üniversitesinden emekli oldu. 1963 yılında Robert Kolejinde dersler vermiştir.1967'de California Üniversitesinde misafir profesör olarak dersler verir ve ayrıca Mainz Akademisi muhabir üyeliğine seçilir.

Cahit Arf'ı ilk kez tanıyan bir kişi onun sadece matematiğe ilgi duyan bir insan olduğunu zannedebilir. Ancak onu TÜBİTAK'ın kurulmasında ve gelişmesinde gösterdiği çabayı bilenler, Cahit Arf'ın öyle içe kapanık, matematikle uğraşan, dış dünyayla ilgilenmeyen bir kişi olmadığını bilirler. Mühendisliğin günlük hayattan doğan problemlerine her zaman ilgi gösterirdi. Ancak bu probleme her zaman matematiksel bir çözüm bulmayı amaçlardı. Mustafa İnan'ın köprülerde gözlemleyip oluşturduğu bir sorunun matematiksel çözümünü bulması ona İnönü Ödülü'nü kazandırmıştır. Üniversitede rektörlük, dekanlık gibi idari görevler almaktan kaçınmıştır. Ama uzun yıllar TÜBİTAK bilim kurulu başkanlığını da başarıyla yürütmüştür. Her zaman üniversite içi çekişmelerden uzak durduğu halde ODTÜ sistemi tehlikeye düştüğünde, duyarlı bir bilim insanı olarak kendini bir mücadelenin içine atmaktan çekinmemiştir.

Cahit Arf, 1948'de İnönü Ödülü, 1974'de TÜBİTAK Bilim Ödülü, 1980'de İTÜ ve KATÜ Onur Doktorası, 1981'de de ODTÜ Onur Doktorası aldı.³ Eğer Cahit Arf, ülkesine dönmüş olmasaydı, dünyada ve Türkiye'de daha çok tanınacağı bilincinde olmasına karşın, Türkiye'de matematiğin gelişmesi için onurlu bir savaş vermiştir.⁴ Bütün Türk matematikçilerine esin kaynağı olmuş, verdiği fikirlerle çevresindeki tüm matematikçilerin ufuklarını genişletmiş ve onların, çalışmalarını yeni bakış açılarıyla yönlendirmelerini sağlamıştır. Cahit Arf, matematikte kalıcı izler bırakarak, 26 Aralık 1997'te aramızdan ayrılmıştır. Türkiye'de ve dünyada her zaman hatırlanacaktır.

TANIYANLARIN GÖZÜNDE CAHİT ARF

PROF. DR. ŞAFAK ALPAY: (ODTÜ Matematik Bölümü Öğretim Üyesi)

“... Tahta oymacılığını, vişne likörünü, Sabahattin Ali öykülerini, torunlarını çok seven Cahit Hoca'yı bizde çok sevdik ve saydık. Bölüm koridorlarındaki tütün kokusu ve gök gürültüsü sesi, zarif yazısıyla dolmuş kara tahtalar hiç aklımızdan çıkmayacak ve bize her zaman esin kaynağı olacaktır...”

³ http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/50/08/964494/dosyalar/2012_11/26113203_cahitarfkimdir.pdf.

⁴ Ferit Dinçer, Harezmi'den Cahit Arf'a, s.295.

PROF. DR. HALİL İBRAHİM KARAKAŞ: (Akdeniz Üniversitesi Matematik Bölümü)

“... Hocalığı konusunda tevazu gösterir, ‘ben iyi hoca değilim’ derdi. Ancak, derslerinde ve seminerlerinde, ele aldığı konuyu sunarken sanki yeniden keşfediyormuş gibi heyecan ve haz duyduğu belli olur, gözleri çakmak çakmak parlardı. Cahit ARF, çağdaşları arasında matematiğin her dalında bilgi ve söz sahibi olan ender matematikçilerden biriydi.

SİNAN SERTÖZ: (Bilkent Üniversitesi Matematik Bölümü Öğretim Üyesi)

“... Geriye dönüp baktığımda ‘Cahit Hoca’dan öğrendiğim en önemli şey neydi?’ diye şunu hatırlıyorum: Gebze Araştırma Merkezine Cahit Hoca, o sıralar 75 yaşında idi, her sabah servisle gelir, odasına çıkar, önüne kâğıtlarını alır ve çalışmaya başlardı. Bir öğle yemeği ve kahve molası hariç akşam servisine kadar çalışırdı. Her gün! Beklentilerim aldıklarımın önüne çıkmaya başladığı zaman ‘Cahit Hoca kadar çalıştın mı ?’ diye sorarım kendime...”